

Schodek rozpočtu závratně roste, vládě se nabízí tři řešení

[in novinky.cz/clanek/ekonomika-schodek-rozpocet-zavratne-roste-vlade-se-nabizi-tri-reseni-40425501](https://www.novinky.cz/clanek/ekonomika-schodek-rozpocet-zavratne-roste-vlade-se-nabizi-tri-reseni-40425501)

Vláda zatím počítá, že v letošním roce skončí rozpočet se schodkem 295 miliard korun. K této hodnotě zatím deficit míří velice rychlým tempem – už ke konci února totiž „státní sekera“ činila 119,7 miliardy Kč.

Únor sice patří vedle listopadu k měsícům, kdy státní deficit obvykle vzroste nejvíce, přesto je skok z lednového schodku 6,8 miliardy na bezmála 120 miliard alarmující. Nabízí se tak otázka: Udrží kabinet premiéra Petra Fialy (ODS) letošní schodek pod 300miliardovou hranicí?

„Předpokládáme, že se to nepodaří. Reálnější odhad letošního deficitu je spíše někde kolem 315 miliard korun,“ řekl Novinkám ekonom Komerční banky Jaromír Gec. „Návrh rozpočtu se schodkem ve výši 295 miliard totiž mimo jiné nepočítal s mimořádnou valorizací starobních důchodů. I v případě snížení (červnové) valorizace to je dodatečných zhruba 15 miliard. Taková částka se bude v původním rozpočtu hledat poměrně těžko,“ odůvodnil Gec.

Stát seká obří dluhy, rozpočet za únor už je mimo realitu

Ekonomika

Hlavní ekonom společnosti Cyrrus Vít Hradil je naopak optimistou. „Nevylučoval bych, že se to stále může podařit,“ odpověděl Novinkám. Svou domněnku opírá o to, že únorový deficit už zahrnoval část mimořádných výdajů spojených s energetickými dotacemi, zatímco některé plánované mimořádné příjmy neobsahoval.

„Osobně se navíc kloním k názoru, že by nás ekonomický vývoj v roce 2023 mohl překvapit spíše pozitivně, což se následně projeví i na státním rozpočtu. Cíl deficitu poblíž 300 miliard tak považuji nadále za dosažitelný, a pokud by nakonec byl mírně horší, nejedná se o katastrofu. Tou naopak je samotná skutečnost, že je cíl vůbec nastaven na astronomických 300 miliard a ani v nejbližších letech není zřejmá vyhlídka na výrazné zlepšení,“ dodal.

S tím se nepřímo ztotožňuje i Gec, který doplnil, že výsledek letošního rozpočtu není z dlouhodobého hlediska tak důležitý jako nastolení konsolidačního trendu pro roky budoucí.

Tři varianty řešení

Podle Hradila se vládě v principu nabízejí tři možnosti, jak dál s veřejnými financemi nakládat. Buď se vydá cestou pravicového, nebo levicového, či populistického řešení.

Pravicová možnost znamená drastické snížení výdajů a posun Česka mezi země se spíše minimalistickým státním aparátem. „Tomu bude ovšem odpovídat i menší podpora všemožných skupin obyvatel a úspornější veřejné služby, včetně například zdravotnictví, školství či důchodů,“ upozornil.

Druhá, levicová varianta počítá s nárůstem zdanění zpět na úroveň z roku 2019.

Třetí možností je pak podle něj pokračovat v populismu, tedy pravicově nízkých daní v kombinaci s levicově vysokými výdaji. „Konkrétních opatření na straně výdajů i příjmů vládě odborníci navrhli přehršel, ovšem žádné z nich logicky nebude u voličů populární, což je zřejmě důvod, proč na jejich implementaci stále čekáme,“ myslí si.

Rozpočet: vzduchem lítají desítky miliard

Ekonomika

Podle ekonoma České spořitelny Michala Skořepy ani není tak podstatné, zda Fialova vláda zvolí konsolidaci prostřednictvím tlumení výdajů, nebo naopak navyšování příjmů. Jako mnohem důležitější vnímá odhodlání to

skutečně udělat. „Především musí najít politickou odvahu k takovým krokům a schopnost komunikovat tyto kroky tak, aby je veřejnost přijala jako nezbytné pro zdravý vývoj českých veřejných financí,“ konstatoval.

Hradil nicméně varoval, že pokud se vláda vydá onou populistickou cestou, pak taková cesta může vést až do Řecka. Narážel tím na dluhovou krizi z roku 2008, s jejímiž důsledky se jihoevropská země vyrovnává dodnes.

Do Řecka máme daleko, ale...

Paralelu mezi českou a řeckou situací ale zatím nevidí. Důvodů má pro to hned několik: „Úroveň našeho zadlužení nedosahuje ani poloviny tehdejší řecké, celá ekonomika nevykazuje tak křiklavé známky nerovnováhy, pro případ nouze máme pořád v záloze vlastní měnovou politiku a pravděpodobně nemáme ani ve skříni kostlivce v podobě letité tradice falšování dat o klíčových hospodářských indikátorech.“

Přesto jednu podobnost s Řeckem Hradil vidí, a sice v nezodpovědném vládním chování právě v oblasti rozpočtové politiky, kdy politici preferují strategii „co nejvíce utrácet a co nejméně danit“, čímž zvyšují svou popularitu.

„Přítrž tomuto vývoji může učinit jedině vyspělá a finančně gramotná společnost, která dokáže rozpoznat populismus a nedat mu ve volbách dostatečnou podporu. Řecký národ v této zkoušce selhal, čímž dopustil vznik dluhové krize. Zda obstojí Češi, uvidíme

v nadcházejících letech. Atmosféra ve společnosti ovšem podle mého názoru ukazuje, že ‚duch řeckého voliče‘ je čím dál zřetelněji přítomen i u nás,“ dodal Hradil.

Také podle Skořepy máme do Řecka stále daleko. Česku, na rozdíl od Řecka, hraje do karet několik okolností. Jednak celková míra zadlužení bude v nejbližších letech jen třetinová oproti tehdejší úrovni zadlužení Řecka a jednak české veřejné finance jsou vedeny transparentnějším způsobem, tvrdí.

„Nemyslím si, že by nynější vývoj českých veřejných financí byl něčím tak mimořádný, jako tomu bylo v Řecku kolem roku 2010 nebo třeba loni na podzim ve Velké Británii v souvislosti s divokými fiskálními plány premiérky Liz Trussové,“ dodal.

ANALÝZA: Zadlužené Řecko a Itálie v problémech. Jejich bankrot však ECB nedovolí

Ekonomika